

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

valeat Consequentia: non est de substantia, ergo neque de essentia, non tamen in compositis accidentalibus, seu artificialibus.

94. Confirmatur: Quamvis significatio in sacramentis non sit de substantia eorum, quia est accidentis, est tamen etiam in doctrina Adversarij, pars intrinseca essentia ipsorum: Ergo idem dicendum de verbis sacramentalibus.

95. Probatur quartò specialiter de sacramento Eucharistiae contra Bellarminum, suarem, Vazquezem, Coninchum & alios. Ex illis tanquam ex partibus essentialibus & intrinsecis constat sacramentum Eucharistiae, ex quibus essentialiter & intrinsecè constat illud totum, quòd assumptum est à Christo ad significandam & efficiendam gratiam per modum cibi spiritualis: Sed istud constat essentialiter & intrinsecè ex rebus, & verbis: Ergo & sacramentum Eucharistiae. Major constat, sacramentum enim Eucharistiae physice sumptum, est illud totum quòd Christus assumpsit & instituit ad significandam & causandam prædictam gratiam. Minor verò probatur: Si totum à Christo assumptum ad significandam gratiam in sacramento Eucharistiae non constaret intrinsecè ex rebus & verbis, sed solum ex rebus, nimirum ex speciebus panis & vini unà cum corpore & sanguine Christi, ut contendunt Adversarij, cum (ut jam dictum est) quælibet res nihil aliud sit absolute, præter id, quòd est tota ejus essentia, verum esset dicere absolute, totum à Christo assumptum in Eucharistia ad significandam gratiam nihil aliud esse absolute, præter species panis & vini, unà cum corpore Christi. Sed hoc falsum est, Christus enim absolute loquendo assumpsit præterea ad talem significationem verba consecrationis, alias enim sine illis species & corpus Christi simul sumpta essent signum sensibile gratiae, ut in actuali eorum sumptione conferendæ, quòd tamen est evidenter falsum: Ergo &c.

96. Confirmatur: Id per quòd aliquid, quòd essentialiter & intrinsecè est sensibile signum gratiae, fit formaliter signum sensibile illius, est pars intrinseca ejus & essentialis: Sed sacramentum Eucharistiae, quòd essentialiter & intrinsecè est signum sensibile gratiae, constituitur formaliter signum sensibile illius per verba: Ergo verba sacramenti Eucharistiae sunt pars intrinseca & essentialis ipsius. Major est evidens, unicuique enim est essentialis & intrinsecum id, quòd formaliter in suo esse essentiali & intrinsecò constituitur. Minor verò probatur: Per id sacramentum Eucharistiae constituitur formaliter sensibile signum gratiae, quòd solum in ipso habet rationem formæ ex se significativæ gratiae: Sed sola verba consecrationis habent in sacramento Eucharistiae rationem formæ sensibilis, & ex se significativæ gratiae; licet enim species consecratae, sive ut continentes corpus Christi, sint ex se sensibiles, non tamen ex se ipsis, sed solum dependent ex verbis, tanquam à forma, habent quòd sensibilibus possint significare Christum, & ejus gratiam; secluso enim respectu ad talem formam (Hoc est corpus meum) hostiae consecratae non magis significant sensibilibus Christum ibi esse præsentem, & ejus gratiam, quàm hostiae non consecratae: Ergo &c.

97. Probatur ultimò destruendo fundamentum opinionis contrariæ: Cum in sacramento Eucharistiae verba consecrationis, quæ sunt pars notius ceremoniæ à Christo adhibita, & instituta

in ejus celebratione, determinent species panis & vini ad rei sacra, & spiritualis nutritionis significationem: sicut in baptismo verba, *Ego te baptizo*, determinant infusionem, seu aspersionem aquæ ad significandum spirituales ablutionem, si non obstante illa paritate, sacramentum Eucharistiae non constaret sicut baptismus ex rebus & verbis, tanquam ex partibus intrinsecis & essentialibus, maxime quia, ut docent Adversarij, cum sacramentum Eucharistiae non sit aliquid transiens, sicut baptismus, sed permanens, non potest sicut baptismus intrinsecè constitui ex aliquo transeunte, cujusmodi sunt verba: Sed hæc ratio nulla est: Ergo nec illud, quòd ex ea deducitur. Major est totum fundamentum opinionis contrariæ, Minor verò probatur. Ut aliquid permanens dicatur intrinsecè constitui ex aliqua re, non est necesse, quòd res illa formaliter, sed sufficit quòd virtualiter remaneat in ipso, mixtum enim absolute & verè dicitur intrinsecè constitui ex elementis, licet ipsa elementa non remaneant in ipso formaliter, sed tantum virtualiter: Sed licet verba consecrationis transeant formaliter, virtualiter tamen remanent in speciebus panis & vini, utpotè cum istæ species remaneant à verbis illis determinatæ & modificatæ ad sensibilibus significandum corpus & sanguinem Christi sub ipsis existentia per modum cibi & potus spiritualis, talisque determinatio sit virtus verborum realiter formaliter ipsas species actuans, quia realiter tactæ fiunt, & percussæ à verbis: Ergo &c.

Dices, Ille modus determinationis in speciebus Eucharisticis est insensibilis, cum neque sit visibilis, neque audibilis, neque ullo alio sensu perceptibilis: Ergo non præstat illis speciebus, quòd sensibilibus significant corpus & sanguinem Christi.

Sed contra: Licet modus ille sit insensibilis secundum id, quòd præcisè in recto importat, nempe secundum suam entitatem, est tamen sensibilis secundum hoc, quòd dicit de connotato, scilicet verba, à quibus fuit productus, & ad quæ dicit essentialem habitudinem.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò cum Durando contra primam conclusionem: Neque sacramentum penitentiae, neque sacramentum matrimonij constant ex rebus sensibilibus & verbis: Sed utrumque est sacramentum novæ legis: Ergo falsum est quòd omnia sacramenta novæ legis constant seu perficiantur rebus & verbis. Minor est certa inter Catholicos, Major verò probatur primò de sacramento penitentiae, quia materia remota ipsius sunt peccata; proxima, contritio, & actus penitentis; & forma, absolutio sacerdotis: Sed fieri potest quòd quis non habeat peccatum, nisi verbo commissum; item actus penitentis possunt esse sola verba, nam non est de necessitate hujus sacramenti, flectere genua, flere &c. sed sic est dicere sua peccata, & dolere, contritio autem est spiritualis: denique absolutio etiam in verbis consistit: Ergo sacramentum penitentiae nihil continet sensibile, nisi verba. Idem probatur de matrimonio: Tum quia fieri potest

C 3

præcisè

præcisè per verba contrahentium exprimentia consensum de præsentì, & ita non est necesse, quòd constet rebus & verbis distinctis. Tùm etiam, quia fieri potest matrimonium sine verbis, ut cum absentes contrahunt per litteras: & præsentès, qui sunt muti, per nutus & alia signa.

100. Pro resolutione huius objectionis observandum est, quòd cum omnia sacramenta novæ legis dicuntur constare ex rebus & verbis, non ita strictè accipi debent nomina rerum & verborum, ut (sic existimavit Durandus) neque res pro verbis, neque verba pro rebus interdum accipi possint: sed nomine verborum ea omnia intelligi debent, præter verba, quæ verborum loco adhiberi solent ad aliquid significandum, qualia sunt litteræ, nutus, & alia signa in sacramento matrimonij, quæ verborum loco adhibentur ad utriusq; partis consensum formaliter exprimendum; & idèò verba, non quidem formalia, sed virtualia dici possunt. Similiter cum præter verba res necessarias esse diximus in omni sacramento legis gratiæ, nomine rerum intelligimus ea omnia, etiam quæ sunt vice earum, id est quæ ita adhibentur in sacramentis loco rerum, ut sicut ipsæ per alia signa determinentur ad significandum. Et ratio horum est, quia cum in omni sacramento illa pars dicatur res, cuius significatio est vel determinabilis, vel complebilis per aliam partem: illa verò è contra dicatur verba, quæ determinat, vel saltem complet determinationem alterius partis; si quæ sint verba in sacramentis, quorum significatio determinetur, vel saltem compleatur per alia verba, poterunt in sacramento, cuius sunt partes, habere rationem rerum, & dici res virtualiter: sicut è contra, si quæ sit res in sacramento, quæ determinet, vel saltem compleat significationem alterius, habebit rationem verbi, & dici poterit verbum virtualiter. Quia ergo in sacramento penitentiæ ita se res habet, confessio enim verbalis penitentis determinatur per absolutionem sacerdotis ad significandum remissionem peccatorum, idèò verba penitentis rectè, per comparationem ad verba sacerdotis, appellantur res sacramenti penitentiæ. Similiter in sacramento matrimonij, quamvis nutus & gestus contrahentium, ex quibus solis interdum constat, sint res quædam, quia tamen nutus unus contrahentium quoad significationem nutus alterius complent, liquidem ad exprimendum perfectè mutuam consensum sponsi & sponse, opus est utriusq; nutibus, aut alijs signis, rectè sub illa ratione, formali nutus unus, quatenus scilicet determinat & complent nutus alterius, dicuntur verba; sicut etiam quando idem sacramentum constat ex solis verbis contrahentium, verba illius quæ determinantur per verba alterius, habent rationem rerum & materiæ in tali sacramento.

101. Objicies secundò: In omnibus sacramentis significatio est forma illorum, cum omnia sint signa: Ergo non requiruntur verba, quæ habeant rationem formæ, subindeque falsum est omnia novæ legis sacramenta rebus & verbis constare.

102. Respondeo concessò Antecedente, negando Consequentiam: nam significatio est ultima forma totius sacramenti, quæ adæquatè inest toti composito ex rebus & verbis: cæterum in illo composito una pars comparata ad alteram habet se ut forma ad materiam: sicut in homine humana est forma totius hominis, & nihilominus anima in ordine ad corpus habet rationem formæ.

A Objicies tertio contra secundam conclusionem: Materia & forma debent esse simul in re, quæ ex ipsis componuntur: Sed in sacramentis novæ legis, res & verba non sunt, aut non necessariò debent esse simul: Ergo sacramenta novæ legis non componuntur ex rebus & verbis, quam ex materia & forma. Minor probatur, nam in sacramento baptismi res, scilicet ablutio, potest præcedere verba, & è contra verba possunt præcedere abluitionem.

Respondeo distinguendo Majorem: materia & forma in eis, quæ ex ipsis componuntur, debent esse simul, vel similitate physica, vel similitate morali, concedo Majorem. Similitate physica semper, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: In sacramentis novæ legis res & verba non sunt, aut non debent neccessariò esse simul, similitate physica, concedo Minorem. Similitate morali, nego Minorem & Consequentiam.

Explicatur solutio: In omnibus, quæ ex materia & forma componuntur, non requiritur ut eodem modo materia & forma sint simul: nam in compositis substantialibus materiam & formam substantialem omnino simul esse oportet in alijs verò, præsertim in successivis & artificialibus, non omnimoda simulitas requiritur. Propositio enim componitur ex subiecto & prædicato tanquam ex materia & forma, quæ tamen non sunt simul, ita ut eodem temporis momento proferantur, sed quia immediate post subiectum sequitur prædicatum in propositione, in numero etiam quatuor annorum, quartus annus utpotè ultima unitas illius quaternarij, habet rationem formæ, ex qua tanquam ex forma, & alijs unitatibus, seu annis, tanquam ex materia, numerus ille componitur; & tamen solum dicuntur esse simul, quia una succedit alteri. Ita pariter inter materiam & formam sacramentorum sat est, ut sit moralis simulitas, conjunctio & propinquitas, nec inter illas requiritur simulitas & coniunctio physica. Cavenda tamen est nimia interpolatio: nam ut ait Soto in 4. dist. 3. qu. unicà ar. 8. Si tantum temporis intervallum interciperetur, ut secundum usum humanum forma & actio non essent simul, tunc nullum perficeretur sacramentum.

§. III.

Solvuntur argumenta, quæ militant contra tertiam conclusionem.

C Contra tertiam conclusionem, in qua diximus, quòd res & verba sunt partes intrinsecæ & essentielles sacramentorum, objicitur primò: Concilium Florentinum supra cit. tap. rù dicit quòd sacramenta novæ legis perficiuntur rebus tanquam materiâ, & verbis tanquam formâ, & personâ ministri efficientis sacramentum. Ubi primò notandum, quòd utitur verbo perficitur, non verò componitur, quo tamen propriè loquendo uti debuisset, si sacramenta novæ legis constent rebus & verbis tanquam ex partibus intrinsecis & essentialibus. Secundò quòd eodem modo loquatur de ministro, ac de rebus & verbis; & tamen certum est, quòd minister non est pars intrinsecæ & essentialis sacramenti. Ergo neq; verba. Præterea D. Thomas in 4. qu. 84. ar. 1. ad 2. vocat formam sacramenti penitentiæ complementum sacramenti: quod autem complet aliquid, jam ipsum factum supponit, & ut habens omnia sua essentialia: Ergo &c.

Respondeo quoad primum quòd dicitur de ministro